C-572/21. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2021. szeptember 16.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Högsta domstolen (Svédország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. szeptember 14.

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

CC

Ellenérdekű fél:

VO

C-572/21-1. SZ. ÜGY

JEGYZŐKÖNYV [omissis]

[omissis]

2021. szeptember 14.

[omissis]

FELEK

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél

CC

[omissis]

Ellenérdekű fél

VO

MUNKADOKUMENTUM

[omissis]

TÁRGYA

Gyermek feletti felügyelet stb.

MEGTÁMADOTT HATÁROZAT

A Hovrätten över Skåne och Blekinge (malmői fellebbviteli bíróság, Svédország) 2020. november 11-i [omissis] határozata

A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság, Svédország), amely felhívta a feleket, hogy tegyék meg észrevételeiket az ideiglenesen megfogalmazott kérdéssel kapcsolatban, a következőképpen határozott:

HATÁROZAT

A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) úgy határoz, hogy a jelen jegyzőkönyv **A. mellékletében** foglalt előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszti az Európai Unió Bírósága elé.

Az eljárást az Európai Unió Bíróságának határozatáig felfüggeszti.

[omissis]

A. MELLÉKLET

JEGYZŐKÖNYV

[omissis]

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELEM

Előzmények

1 CC és VO fia, M, 2011-ben született. M születése óta CC kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezett M felett. M 2019. októberig Svédországban tartózkodott, amikor elkezdett egy oroszországi internátusba járni.

2 2019. december 13-án VO keresetet nyújtott be CC-vel szemben. VO többek között azt kérte, hogy ítéljék neki az M feletti kizárólagos felügyeleti jogot. Másodlagosan azt kérte, hogy M felett közös felügyeletet biztosítsanak számára, valamint CC számára, továbbá hogy fia szokásos tartózkodási helye nála legyen. E kérelmeket ideiglenes intézkedés iránti kérelemként is előterjesztette.

3 CC ellenezte e kérelmeket. A maga részéről elsődlegesen az M feletti kizárólagos felügyeleti jog fenntartását kérte, másodlagosan pedig azt, hogy ő és VO közösen

MUNKADOKUMENTUM

gyakorolja a felügyeleti jogot fiuk felett. E kérelmeket ideiglenes intézkedés iránti kérelemként is előterjesztette.

4 CC ezenkívül azt kérte a tingsrätttől (körzeti bíróság), hogy VO keresetét a felügyeleti jog és a tartózkodási hely tekintetében mint elfogadhatatlant utasítsa el. Elfogadhatatlansági kifogásának alátámasztására előadta, hogy M szokásos tartózkodási helye Oroszországban van, következésképpen a svéd bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal az M feletti szülői felügyelettel kapcsolatos kérdések elbírálására. CC szerint M 2019 októberében helyezte át szokásos tartózkodási helyét Oroszországba. CC szerint M ezt követően mindenféleképpen szokásos tartózkodási helyet létesített Oroszországban.

5 VO vitatta a CC által felhozott elfogadhatatlansági kifogást. Arra hivatkozott, hogy M szokásos tartózkodási helye továbbra is Svédországban van, és hogy mindenesetre a kereset benyújtásának időpontjában Svédországban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel.

A joghatóság tingsrätt (körzeti bíróság) és Hovrätten (fellebbviteli bíróság) általi vizsgálata

6 A tingsrätt (körzeti bíróság) először arról a kérdésről határozott, hogy a joghatóságot a „Brüsszel II” rendelet[1] vagy az 1996. évi Hágai Egyezmény[2] alapján kell-e értékelni.

7 A tingsrätt (körzeti bíróság) megállapította, hogy a „Brüsszel II” rendelet 61. cikke alapján e rendelet elsőbbséget élvez az egyezménnyel szemben, amennyiben a gyermek az Európai Unió valamely tagállamában rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel. E bíróság szerint e rendelkezés alkalmazásához a gyermeknek a kereset benyújtásának időpontjában fennálló szokásos tartózkodási helyét kell alapul venni.

8 A tingsrätt (körzeti bíróság) – ebből az előfeltevésből kiindulva, továbbá mivel úgy vélte, hogy M a kereset benyújtásának időpontjában nem Oroszországban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel – úgy ítélte meg, hogy a joghatóság kérdését a „Brüsszel II” rendeletre tekintettel kell megvizsgálni, és hogy e rendelet 8. cikkének (1) bekezdése a svéd bíróságoknak biztosít joghatóságot e jogvita elbírálására. A CC által felhozott elfogadhatatlansági kifogást tehát elutasították.

MUNKADOKUMENTUM

[1] A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítések: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.; a továbbiakban: „Brüsszel II” rendelet).

[2] A szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában 1996. október 19-én kelt egyezmény (kihirdette: 2005. évi CXL. törvény).

9 A Hovrätten (fellebbviteli bíróság) helybenhagyta a tingsrätt (körzeti bíróság) azon határozatát, amely szerint a svéd bíróságok a „Brüsszel II” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében joghatósággal rendelkeznek.

Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek tingsrätt (körzeti bíróság) és Hovrätten (fellebbviteli bíróság) általi vizsgálata

10 A tingsrätt (körzeti bíróság) ideiglenesen elrendelte, hogy VO gyakorolja M felett a kizárólagos felügyeleti jogot. A Hovrätten (fellebbviteli bíróság) hatályon kívül helyezte ezt a határozatot. Következésképpen CC rendelkezik kizárólagos felügyeleti joggal M felett. Az ügy folyamatban van a tingsrätt (körzeti bíróság) előtt.

A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) előtti eljárás

11 CC azt kérte a Högsta domstolentől (legfelsőbb bíróság), hogy engedélyezze a felülvizsgálatot, és mint elfogadhatatlant utasítsa el VO a felügyeleti jogra és tartózkodási helyre vonatkozó keresetét. CC szerint a joghatóságot a Hágai Egyezményre tekintettel kell vizsgálni, és ily módon a svéd bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal a jogvita elbírálására. Kiemeli, hogy orosz bírósághoz fordult, amely 2020. november 20-án megállapította joghatósága fennállását az M feletti szülői felügyelettel kapcsolatos bármely kérdésben.

12 CC azt kérte a Högsta domstolentől (legfelsőbb bíróság), hogy terjesszen a „Brüsszel II” rendelet 61. cikkének értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Európai Unió Bírósága elé.

13 VO fenntartotta álláspontját a szokásos tartózkodási hely kérdésében, és azzal érvelt, hogy alapvető fontosságú, hogy a felügyeleti joggal kapcsolatban folyamatban lévő eljárást gyorsan lezárják.

14 A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) még nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a jelen eljárásban megengedhető-e a felülvizsgálat.

Jogi háttér

A „Brüsszel II” rendelet

15 A „Brüsszel II” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében egy tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésekor az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik. A 16. cikk értelmében a bíróság megkeresettnek tekintendő az eljárást megindító irat bírósághoz történő benyújtásának időpontjában.

16 A 8. cikk (1) bekezdésének alkalmazásában a *perpetuatio fori* elvét kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a joghatósággal rendelkező

MUNKADOKUMENTUM

bírósághoz fordulnak, e bíróság megőrzi joghatóságát akkor is, ha a gyermek az eljárás során egy másik tagállamban létesít szokásos tartózkodási helyet. [omissis]

17 A „Brüsszel II” rendelet és a Hágai Egyezmény közötti kapcsolatot az említett rendelet 61. cikke szabályozza. E cikk előírja, hogy a rendelet elsőbbséget élvez az egyezménnyel szemben, különösen akkor, ha az érintett gyermek valamely tagállam területén rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel.

A Hágai Egyezmény

18 A Hágai Egyezmény 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a gyermek személyének vagy vagyonának védelmére irányuló intézkedések meghozatalára a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti szerződő állam bírósági vagy közigazgatási hatóságainak van joghatósága. Az Egyezmény 5. cikkének (2) bekezdése szerint, főszabály szerint, ha gyermek szokásos tartózkodási helye egy másik szerződő államra változik, az új szokásos tartózkodási hely szerinti állam hatóságainak van joghatósága.

19 A „Brüsszel II” rendelettől eltérően a *perpetuatio fori* elve nem alkalmazható a Hágai Egyezmény alkalmazásával összefüggésben. Ily módon a gyermek szokásos tartózkodási helyének az egyezményben részes új államra történő megváltozása esetén az egyezmény első részes állama a továbbiakban nem rendelkezik joghatósággal. [omissis]

Az előzetes döntéshozatal szükségessége

20 Mind a tingsrätt (körzeti bíróság), mind a Hovrätten (fellebbviteli bíróság) megállapította, hogy M szokásos tartózkodási helye Svédországban volt a tingsrätthez (körzeti bíróság) fordulás időpontjában, következésképpen a svéd bíróságok rendelkeznek joghatósággal a „Brüsszel II” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alapján ezen ügy elbírálására. Ezen időpontot követően M Oroszországhoz való kötődése megerősítést nyert, és egy orosz bíróság megállapította joghatóságát az előtte indított kereset elbírálására.

21 Ebben az összefüggésben fontos lehet annak megállapítása, hogy a *perpetuatio fori* elve alkalmazható-e a jelen ügyben. Az, hogy ez az elv a többi tagállam tekintetében alkalmazandó, azt jelenti, hogy a svéd bíróságok joghatósága szempontjából közömbös, hogy az eljárás során a gyermek az Európai Unió más országában létesített szokásos tartózkodási helyet (lásd a [fenti] 16. pontot). Az a kérdés merül fel, hogy a „Brüsszel II” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése ugyanúgy alkalmazandó-e abban az esetben, ha az eljárás során a gyermek szokásos tartózkodási helye egy olyan harmadik államra változik, amely részese a Hágai Egyezménynek.

22 Az ügy a „Brüsszel II” rendelet 61. cikkének értelmezésével kapcsolatos kérdéseket is felvet. A fentiekben jelzetteknek megfelelően ez a cikk azt vonja maga után, hogy a „Brüsszel II” rendelet elsőbbséget élvez a Hágai Egyezménnyel szemben, amennyiben a gyermek valamely tagállam területén rendelkezik

MUNKADOKUMENTUM

szokásos tartózkodási hellyel. E cikk azonban nem határozza meg pontosan azt az időpontot, amelyet a gyermek szokásos tartózkodási helyének értékelése során figyelembe kell venni (lásd a 8. cikk (1) bekezdésének alkalmazása szempontjából a megfelelő kérdéssel kapcsolatos fenti megfontolásokat). E cikk azt sem jelöli meg, hogy e cikk a tagállamok közötti kapcsolatokra korlátozódik, vagy pedig szélesebb hatállyal rendelkezik-e (lásd [a „Brüsszel II" rendelet] 60. cikkét).

23 E kérdéseket a tagállamok nemzeti bíróságai vizsgálták meg. A francia Cour de cassation (semmítőszék, Franciaország) egy ítéletében kimondta, hogy a francia bíróság már nem rendelkezik joghatósággal, ha az ezen ügyben érintett gyermekek szokásos tartózkodási helye az eljárás során Franciaországról Svájcra változott (lásd: Cour de cassation, première chambre civile [semmítőszék, első polgári tanács], 2020. szeptember 30-i 557. sz. ítélet, 19-14.761, FR:CCASS:2020:C100557). A német bíróságok hasonló értékelést végeztek (lásd például: Oberlandesgericht Frankfurt am Main [Frankfurt am Maini regionális felsőbíróság, Németország], 2019. november 5., 8 UF 152/19, DE:OLGHE:2019:1105.8UF152.19.00, Saarländisches Oberlandesgericht [Saar-vidéki regionális felsőbíróság, Németország], 2015. augusztus 26., 9 UF 59/15, DE:OLGSL:2015:0826: 9UF59.15.0A Kammergericht Berlin [berlini regionális felsőbíróság, Németország], 2015. március 2., 3 UF 156/14 és Oberlandesgericht Karlsruhe [karlsruhei regionális felsőbíróság, Németország], 2013. november 12., 5 UF 140/11).

24 A jogtudomány területén a 8. cikk (1) bekezdése és a 61. cikk e tekintetben történő értelmezését illetően eltérő elképzelések születtek. Egyes szerzők azt állítják, hogy a *perpetuatio fori* elve a szokásos tartózkodási hely Hágai Egyezményben részes harmadik államba való áthelyezése esetén is alkalmazandó (lásd például Richard Blauwhoff és Lisette Frohn in: „Vesna Lazié" (szerk.), *Regulation Brussels II bis Guide for Application*, 2018, 86. és azt követő oldalak, valamint Thalia Kruger és Liselot Samyn, „Brussels II bis: successes and suggested improvements", *Journal of Private International Law*, 2016, 153. o.). Más szerzők úgy vélik, hogy a „Brüsszel II" rendelet nem élvez elsőbbséget a Hágai Egyezménnyel szemben, ha a gyermek az egyezményben részes harmadik államban létesít szokásos tartózkodási helyet (lásd például: Boer, T. M., „What we should not expect from a Recast of the Brussels II bis regulation", *Nederlands Internationaal Privaatrecht*, 2015, 15. és azt követő oldalak, valamint Ulrich Magnus és Peter Mankowski (szerk.) „European Commentaries on Private International Law", IV. kötet, Brussels II bis Regulation, 2017., 61. cikk, 2. lábjegyzet).

25 E körülmények között nem tekinthető egyértelműnek vagy megállapítottnak, hogy valamely tagállam bírósága megőrzi a szülői felelősségre vonatkozó joghatóságát, amennyiben valamely tagállam bíróságához fordulást követően, de az ügyben való határozathozatal előtt a gyermek szokásos tartózkodási helyét a Hágai Egyezményben részes harmadik államba helyezik át.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

MUNKADOKUMENTUM

26 Előzetes döntéshozatal iránti kérelmével a Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) azt kéri, hogy a Bíróság válaszolja meg a következő kérdést:

> Megőrzi-e a tagállami bíróság a „Brüsszel II” rendelet 8. cikkének (1) bekezdésén alapuló joghatóságát, ha az eljárásban érintett gyermek az eljárás során a valamely tagállamban fennálló szokásos tartózkodási helyét egy olyan harmadik államba helyezi át, amely az 1996. évi Hágai Egyezmény részes fele (lásd az említett rendelet 61. cikkét)?

Gyorsított eljárás iránti kérelem

27 A jelen eljárás egy 2011-ben született fiú feletti felügyeleti joggal és az ő tartózkodási helyével kapcsolatos kérdésekre vonatkozik. Ezt az eljárást 2019 decemberében indították meg. Alapvető fontosságú, hogy a joghatóság kérdését a lehető legrövidebb időn belül el lehessen dönteni. A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) tehát azt kéri, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet gyorsított eljárásban bírálják el (az eljárási szabályzat 105. cikke).

MUNKADOKUMENTUM